

© foto: Kristien Daem

Het Maria-Hendrikapark of het Bosje

Oostendenaars noemen het steevast 't Bosje, maar de officiële naam van deze groene Oostendse long is het Maria-Hendrikapark. Koning Leopold II was de grote bezieler van de aanleg van het park dat hij 'Bois de Boulogne' wou noemen, net zoals het bekende landschapspark aan de rand van Parijs.

Het Maria-Hendrikapark werd aangelegd op de plaats van een verwilderd stuk bos buiten de omwallingen van de stad, in de buurt van de kazerne. De Duitse landschapsarchitect Eduard Keilig tekende de eerste plannen in 1876. Pas in 1886 staat de regering, op aandringen van Leopold II, 27 ha gronden af aan de stad voor de aanleg van het openbaar stadspark. Tussen 1888 en 1892 vindt de aanleg van het Maria-Hendrikapark plaats.

Reeds enkele jaren later, in 1896, verdubbelde het park in oppervlakte. Deze uitbreiding met het Spiegelmeer en de Konijnenvijver is het werk van Elie Lainé. Het park was op dat moment ongeveer 57 ha groot. Het Laiterietje, de oude watertoren en Armenonville dateren allemaal van deze periode. Rond 1913 werden plannen gemaakt voor een zwembad, de Velodroom en de voetbalvelden aan de Konterdamkaai.

Na WO II verloor het Maria-Hendrikapark oppervlakte door de bouw van het Heilig-Hartziekenhuis, de aanleg van de Verenigde Natieslaan en de verkavelingen langs de Groendreef. De huidige oppervlakte van het park bedraagt ongeveer 37 ha. Het dierenasiel kwam er in 1950. De

tekst: Technum

Maria Hendrikapark, Oostende

Opdrachtgever:

Stad Oostende
Eli Devriendt (groendienst)
Vindictivelaan 1
8040 Oostende
T +32 (0)59 70 30 14
groendienst@oostende.be

Opdrachthouder ontwerp:

Opdrachthouder ontwerp
herinrichting:
Technum i.s.m. Denis Dujardin
Opdrachthouder ontwerp
voetgangers- en fietsersbrug:
Technum i.s.m. 360 architecten
Bart Van Gassen
Leiepark 18
9051 Gent
T +32 (0)9 240 09 98
bvg@technum.be

Opdrachthouder uitvoering:

fase 1 (ruwbouw hoofdstructuur): Knockaert
fase 2.1 (trappen, hellingbaan): De Waele
fase 2.2 (aleph): ASWEBO
fase 3.1 (Konijnenvijver): Herbosch-Kiere
fase 3.3 (voetgangersbrug): Van Britsom
fase 4.1 (Spiegelmeer): Mahieu
fase 4.2 (gezinsplein, parking Bosweg, clairières, Koninginne-eiland): De Waele

Educatie en ecologie geïntegreerd in de houtril

nieuwe watertoren in 1959. In 1967 ten slotte werd het oude Laiterietje gesloopt en vervangen door het Koninginnehof.

De herinrichting (2003 - 2006)

Tussen 2003 en 2006 onderging het Maria-Hendrikapark een grondige renovatie. Uitgangspunt was het versterken van de troeven van het park. In de eerste plaats is dat de verscheidenheid. Door dit aspect verder te ontwikkelen is het park nu een plek waar alle gebruikers aan hun trekken komen. De herinrichting maakt het park aantrekkelijker en eigentijds, zonder de cultuurhistorische waarde uit het oog te verliezen.

Het Maria-Hendrikapark lag vroeger aan de stadsrand, maar door de stedelijke ontwikkeling rondom, ging deze Oostendse groene long een centrale plaats innemen tussen de binnenstad en de haven aan de ene kant en de buitenwijken aan de andere kant. Sinds de renovatie is de verbinding tussen het park en omgeving hersteld.

De hoofdtoegangen tot het park hebben een herkenbare vormgeving. Aan de Velodroom en het randparkeerterrein is een ruim toegangsplein. Van hieruit vertrekt de nieuwe fietsers- en voetgangersbrug over de Koninginnevijver naar het centrale gedeelte van het park. Een helling en trappen zorgen voor de verbinding tussen het hoger en lager gelegen deel van het park.

De hoofdpadenstructuur zorgt voor een betere leesbaarheid en maakt de verbinding tussen de hoofdtoegangen. Het netwerk van hoofdpaden bestaat uit de aleph - de centrale ring die de drie parkgedeeltes met elkaar verbindt - en de zogenaamde tentakels die de verbinding vormen tussen de aleph en de hoofdtoegangen. De aleph is uitgevoerd in een zigzaggende betonverharding; de tentakels zijn in asfalt. Alle overige paden zijn in dolomiet, rode mijnsteen of boomschors en daardoor uitermate geschikt voor joggers. Langs de paden, langs de vijvers en in de speelzones is er heel wat zitgelegenheid.

Dank zij de wandelpromenade op de Graaf de Smet de Naeyerlaan kreeg het Maria-Hendrikapark ook een vlotte en veilige verbinding met het stadscentrum. De verdere inrichting van de Koninginnelaan als groene boulevard – waar de gerenoveerde squares (zie p. 61-63) deel van uitmaken – zal de link tussen park, stad en zee nog versterken.

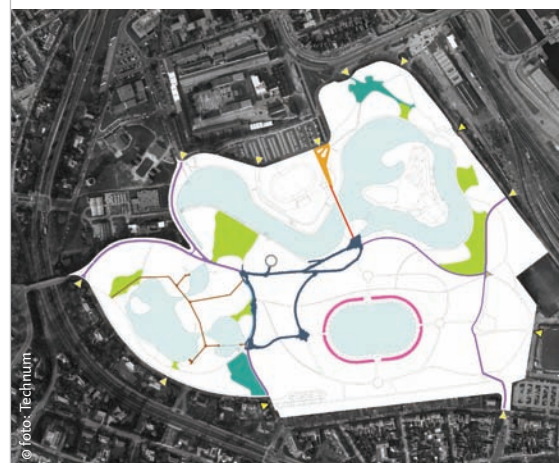
Drie vijvers, drie zones

In het Maria-Hendrikapark liggen drie vijvers. Die vormen telkens de kern van één van de hoofdzones. Elke vijver heeft een eigen historisch karakter. Op en rond de Koninginnevijver gaat de aandacht naar ontspanning. Deze grote vijver biedt prachtige mogelijkheden voor allerlei vormen van waterrecreatie zoals vissen, roeien en waterfietsen. De omgeving van de Koninginnevijver is de centrale ontmoetingsplaats van het park en is o.a. ingericht met banken, zittredes en picknicktafel. Ligweiden en evenementenweide maken integraal deel uit van deze plek. Ook het eiland is bij de herinrichting grondig aangepakt. Bomen, struiken en oeverbeplanting zorgen voor een landschappelijke inpassing van het eiland in de bosrijke omgeving.

Het Spiegelmeer heeft een formeel en symmetrisch karakter. Rondom dit meer ligt een border van vaste planten en heesters omgeven door een haag, een verwijzing naar de oorspronkelijke 'arabesque de sable'. De border met haag versterkt de symmetrie en het klassieke karakter van het meer. De vier open plekken in het bos, de zogenaamde clairières, zijn de voorkamers van het Spiegelmeer.

De omgeving van de Konijnenvijver is de meest natuurlijke plek in het park. Hier krijgen natuur en natuurontwikkeling alle kansen. De natuurlijk aangelegde oevers, het bos en de grasweiden worden op een ecologische manier beheerd. Verhoogde paden dwars door deze zone maken een wandeling tot een heus avontuur. De natuurlijke zone is gedeeltelijk omgeven door een houtril. Dat is een brede stapeling van

De hangbrug maakt deel uit van een stedelijke wandel- en fietsverbinding

© foto: Kristien Daem

*De Aleph? – herhaalde ik.
Ja, de plaats waar, zonder in elkaar over te
lopen, alle plaatsen van de wereld samenko-
men, vanuit alle hoeken gezien.*
Jorge Luis Borges, De Aleph, 1957

dood (snoei)hout. Naast de fysieke afscherming heeft die ril ook een ecologische functie. Heel wat kleine en grote dieren zullen hier beschutting vinden, voor andere organismen is het een leefomgeving. In de zone van de Konijnenvijver staan enkele educatieve belevingsmodules.

Kinderen en hun ouders

Kinderen en jongeren zijn een belangrijke gebruikers- en doelgroep van het Maria-Hendrikapark. Avontuurlijk ingestelde kinderen kunnen overal in ‘het bosje’ spelen. Wie iets meer op veilig wil spelen, vindt zijn gading binnen de vernieuwde speelinfrastructuur.

Het Gezinsplein kreeg een totaal nieuwe inrichting. Door ophoging en drainage van het speelveld behoort het probleem van wateroverlast tot het verleden. Het Gezinsplein heeft nu twee delen: een beschutte speelplek voor de allerkleinsten en een zone voor de oudere kinderen. Speciaal voor hen wordt een deel van het bos aan het plein ingericht als avontuurlijk speelbos. Ter hoogte van de hoger gelegen boszone die aansluit bij de wijk Hazegras ligt een nieuwe speelruimte. Vanop het indrukwekkende draadcircus, het uithangbord van deze speelplek, heb je een schitterend uitzicht op het park.

De herinrichting van het Maria-Hendrikapark is een project van het stadsbestuur van Oostende, met financiële steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Agentschap voor Natuur en Bos) en de Europese Commissie (EFRO-fonds, Doelstelling 2). ■

Locatie

tussen Groendreef, Konterdamkaai en randparking, Oostende, provincie West-Vlaanderen

Kostprijs studieopdracht

€ 300.000 (incl. BTW)

Kostprijs uitvoering

€ 3.000.000 (incl. BTW)

Uitvoeringstermijn

2002-2006

Realisatie

2002-2006 (gefaseerd)

Verhoogde paden door het ecologisch
beheerde bosgedeelte